

Contents

[Původní článek](#)

Ilustrace: [Matt Huynh](#)

Nejbohatší plánují nechat nás napospas osudu.

Minulý rok jsem byl pozván do superluxusního soukromého resortu, abych přednášel pro, jak jsem předpokládal, zhruba stovku investičních bankéřů. Nabídli mi zdaleka největší sumu peněz, kterou mi kdy kdo za přednášku nabídl – zhruba polovinu mého ročního platu profesora – abych jim přinesl nějaké vhledy na téma “budoucnost technologií”.

Nikdy jsem o budoucnosti nemluvil rád. Dotazy po skončení přednášky vždycky působí jako nějaká společenská hra, kde se ode mne žádá, abych se vyjadřoval k nejnovějším technologickým buzzwordům, jako by to byly burzovní zkratky firem, do kterých se má investovat: blockchain, 3D tisk, CRISPR. Obecenstvo se jen zřídka chce o těchto technologiích a jejich dopadech dozvědět něco víc než jen to, jestli do nich stojí za to investovat nebo ne. Ale peníze jsou potřeba, takže jsem na to kývnul.

Když jsem dorazil, zavedli mě do místnosti, kterou jsem považoval za zákulisí. Ale namísto aby mi připnuli mikrofon a odvedli mě na pódium, prostě mě nechali sedět u obyčejného kulatého stolu a mé posluchačstvo přivedli za mnou: pět super bohatých chlápků – ano, samí muži – z horních vrstev světa investičních fondů. Když jsme si chvíli povídali, uvědomil jsem si, že o informace, které jsem si o budoucnosti technologií přichystal, nemají zájem. Přišli na setkání s vlastními otázkami.

Začali vcelku nevinně. Ethereum nebo bitcoin? Jsou kvantové počítače reálné? Pomalu ale jistě však přešli na témata, která je zajímala doopravdy.

Které části světa budou nejméně zasaženy nadcházející klimatickou krizí, Nový Zéland? Nebo Aljaška? Skutečně Google připravuje zázemí pro mozek Raye Kurzweila, a přežije jeho vědomí přenos do počítače, nebo ve skutečnosti zemře a zrodí se jako něco nového? Nakonec mi šéf jedné makléřské firmy vysvětlil, že už má skoro dokončený svůj vlastní systém podzemních bunkerů a zeptal se, “Jak si zachovám autoritu nad svými bezpečáky, až to přijde?”

Až to přijde. To byl jejich eufemismus pro kolaps přírody, společenské nepokoje, jadernou explozi, nezastavitelný virus nebo hack, který všechno shodí, jako v seriálu Mr. Robot.

Tato jediná otázka nás zaměstnávala po zbytek hodiny. Věděli, že budou potřebovat ozbrojené strážce, aby zabezpečili své komplexy před rozlícenými davy. Ale jak jim budou platit, když peníze budou bezcenné? Co by bránilo strážným, aby si zvolili svého vlastního šéfa? Miliardáři zvažovali použití speciálních kombinačních zámků na zásobách jídla, které by uměli otevřít jen oni sami. Nebo nějaké speciální disciplinární obojky pro strážné. Nebo vytvoření robotů, kteří by mohli sloužit jako strážní i jako služebnictvo – pokud takovou technologii zvládneme vyvinout včas.

A v tom mi to došlo: pro tyto gentlemany to *byl* rozhovor o budoucnosti technologie. Po vzoru Elona Muska a jeho [kolonizace Marsu](#), Petera Thiela a jeho [obracení procesu stárnutí](#), nebo Sama Altmana a Raye Kurzweila, kteří [chtějí nahrát své mysli do superpočítačů](#), snažili se připravit na digitální budoucnost, která se nebude snažit ze světa udělat lepší místo, a bude namísto toho usilovat o transcendenci běžného lidství a tím i odizolování se od nepříjemně blízkých a velmi skutečných nebezpečí klimatické změny, zvyšujících se hladin oceánů, masové migrace, globálních epidemií, nacionalistické paniky a vyčerpání přírodních zdrojů. Pro ně je budoucnost technologií o jediné věci: o úniku.

Není nic špatného na přehnaně optimistickém vyhodnocování toho, jak by technologie mohly pomoci lidské společnosti. Ale aktuální snaha o dosažení utopického překonání člověka je něco jiného. Není to ani tak vize pro celkovou migraci lidstva do nového stavu bytí, jako spíš hon za překonáním všeho, co je lidské: těla, vzájemné závislosti, soucitu, zranitelnosti a komplexity. Jak filozofové technologií už roky ukazují, transhumanistická vize dnes ukvapeně redukuje všechnu realitu na data, a dochází k závěru, že "lidé nejsou nic než objekty, zpracovávající informace."

Je to redukce lidské evoluce na počítačovou hru, kterou někdo dohraje do konce tím, že najde únikový východ, a pak dovolí pár svým kámošům, aby se přidali. Bude to Musk, Bezos, Thiel... Zuckerberg? Tito miliardáři jsou předpokládány vítězi digitální ekonomiky - té stejné krajiny obchodního modelu, ve které přežijí nejsilnější, a na které je od začátku vystavěna většina těchto spekulací.

Jistě, ne vždy tomu tak bylo. Na krátký čas v počátcích 90. let měla digitální budoucnost otevřený konec a její vývoj šlo ovlivnit vynalézavostí. Technologie byly herním polem pro undergroundovou kulturu, která v nich viděla příležitost vytvořit inkluzivnější, distribuovanou a na potřeby člověka zaměřenou budoucnost. Ale zavedené obchodní zájmy spatřily nový potenciál pro svůj starý extraktivní přístup, a příliš mnoho technologů bylo svedeno zázračně štědrým financováním. Digitální budoucnosti začaly být chápány víc jako termínované akcie nebo termínové komodity - něco, co se dá předvídat, a na co se dá sázet. Takže téměř každý proslov, článek, studie, dokument nebo esej byly viděny jako relevantní jen pokud se vztahovaly k firmě na burze. Budoucnost přestala být něčím, co denně vytváříme každou svou volbou, něčím, co přinášelo lidstvu naději, a začala sestávat z předem daných scénářů, na který můžeme svým investičním kapitálem sázet, ale které se každopádně tak či tak stanou.

To všechny osvobodilo od morálních implikací jejich aktivit. Vývoj technologie přestal být příběhem společného rozkvětu a místo toho se stal příběhem osobního přežití. Navíc jsem si ověřil, že poukazovat na tyto postřehy znamenalo neúmyslně se označit za nepřítele tržní ekonomiky nebo antitechnologického mrzouta.

Takže místo zvažování praktické etiky zubožování a využívání mnoha ve jménu několika málo, většina akademiků, žurnalistů a sci-fi autorů místo toho zvažovala mnohem abstraktnější a líbivější záhady: je fér, aby akciový makléř [užíval nootropika, chytré drogy](#)? Měly by děti dostávat [implantáty na cizí jazyky](#)? Chceme, aby autonomní vozidla dala [přednost životům chodců](#) před životy svých pasažérů? Měly by vůbec první kolonie na Marsu [být demokraciemi](#)? Může změna mé DNA [podkopat moji identitu](#)? Měli by [roboti mít práva](#)?

Tento druh otázek je sice filosoficky výživný, ale je chudou náhražkou za zápas se skutečnými morálními dilematy, spojenými s neomezeným technologickým vývojem ve jménu korporátního kapitalismu. Digitální platformy posunuly již odedávna exploitativní a extraktivní trh (Walmart) k ještě více dehumanizujícím nástupcům (Amazon). Většina z nás si těchto nevýhod mohla všimnout v podobě automatizace některých zaměstnání, zakázkové/vedlejšákové ekonomiky, a mizení místních obchodů.

Nejvíce devastující následky digitálního kapitalismu s plynem na podlaze dopadají na životní prostředí a globální chudé. Výroba našich počítačů a telefonů stále využívá síť otrocké práce. Tyto praktiky jsou tak hluboce zakořeněné, že společnost Fairphone, založená jinak na zelené louce, aby vyráběla a prodávala eticky vyrobené telefony, zjistila, že je to nemožné. (Zakladatel společnosti teď o svých produktech poněkud smutně mluví jako o "férovějších" telefonech.)

Mezitím těžba vzácných kovů a vyhazování našich vysoce digitálních technologií ničí lidská obydlí a nahrazuje je toxickými skládkami, kterými se probírají chudé děti a jejich rodiny, aby využitelné materiály prodaly zpět výrobcům.

Tato externalizace chudoby a jedů v duchu "sejde z očí, sejde z mysli" nezmizí jen proto, že jsme si oči zakryli brýlemi pro VR a ponořili se do alternativní reality. Naopak, čím déle budeme ignorovat společenské, ekonomické a environmentální dopady, tím větším problémem se stanou. A to zase bude motivace pro silnější tendenci stáhnout se a izolovat, a podpora pro apokalyptické fantazie – a víc zoufaleji vykonstruovaných technologií a business plánů. A zpětná vazba celého cyklu zesiluje.

Čím víc jsme v tomto pohledu na svět zapojení, tím víc vidíme lidské bytosti jako problém a technologie jako řešení. Samotná esence toho, co znamená být člověkem, je považována ne za výhodu, ale za chybu. A bez ohledu na svou vnitřní předpojatost jsou technologie prohlášeny za neutrální. Jakékoli negativní chování, které v nás vyvolávají, je jen odrazem našeho vlastního zkaženého nitra. Je to, jako by za naše potíže mohlo nějaké vnitřní lidské barbarství. Stejně jako může být neefektivnost místního taxi marketu "vyřešena" aplikací, díky které pak lidští řidiči zbankrotují, otravné nekonzistence lidské psyché mohou být napraveny digitálním nebo genetickým upgradem.

Nakonec, alespoň podle technořešitelské ortodoxie, lidská budoucnost vrcholí nahráním našeho vědomí do počítačů, nebo možná ještě lépe přijetím, že technologie sama je naším evolučním nástupcem. Jako členové gnostického kultu toužíme vstoupit do další, transcendentní fáze našeho vývoje, kde svá těla odhodíme a necháme za sebou, spolu se svými hříchy a potížemi.

Naše filmy a seriály nám tyto fantazie naplňují. Díla se zombíky zobrazují postapokalyptickou skutečnost, kde lidé nejsou o nic lepší než nemrtví – a vypadá to, že to vědí. Ještě hůř, tyto seriály zvou diváky, aby si představovali budoucnost jako hru s nulovým součtem mezi zbývajícími lidmi, kde

přežití jedné skupiny závisí na zániku druhé. I *Westworld* – série založená na sci-fi románu, ve kterém roboti zešílí – skončil svou druhou sezónu odhalením, že lidské bytosti jsou jednodušší a předvídatelnější než umělé inteligence, které vyrobili. Roboti zjistí, že každý z nás může být zredukován na pár řádek kódu, a že si nedokážeme volit podle vlastní vůle. Vždyť i roboti v tomto seriálu chtějí uniknout vězení svého těla a strávit zbytky svých životů v počítačové simulaci.

Mentální gymnastika potřebná pro tak zásadní výměnu rolí mezi lidmi a stroji zcela závisí na předpokladu, že lidé jsou k ničemu. Budťo je změňme, nebo je navždy nechme za sebou.

A z toho vycházejí miliardáři, kteří vypouštějí do vesmíru elektrická auta – jako by to symbolizovalo něco jiného než kapacitu jednoho miliardáře udělat si promo pro svou korporaci. A pokud pár lidí dosáhne únikové rychlosti a nějak přežijí v bublině na Marsu – přes naši neschopnost takovou bublinu udržet i jen tady na Zemi za mnoho miliard dolarů ve dvou Biosphere pokusech – výsledkem nebude lidská diaspora, ale záchranný člun pro elity.

Když se mě makléři zeptali na nejlepší způsob, jak si zachovat autoritu nad bezpečáky, až “to přijde”, navrhl jsem, že jejich nejlepší šance je zacházet s těmi lidmi opravdu dobře – hned teď. Měli by s bezpečáky zacházet jako se členy své vlastní rodiny. A čím více dokážou tento étos zahrnování rozšířit na zbytek svých podnikatelských praktik, na dodavatelské řetězce, do snahy o trvalou udržitelnost a distribuci bohatství, o to menší šance je, že vůbec nějaká “ta událost” nastane. Všechna tahle technologická kouzla by se dala aplikovat na méně romantické, ale rozhodně mnohem kolektivnější zájmy hned teď.

Byli pobavení mým optimismem, ale nepřijali to. Neměli zájem o vyhýbání se průšvihů; byli přesvědčení, že věci už zašly příliš daleko. Přes všechno své bohatství a moc nevěřili, že by dokázali ovlivnit budoucnost. Jednoduše přijali nejtemnější ze všech scénářů, a veškeré peníze a technologie, které mohli, použili na to, aby sebe sama ochránili – když už pro sebe nedokážou získat místo v raketě na Mars.

Naštěstí ti z nás, kdo nemáme dost peněz na to, abychom se mohli zříci svého vlastního lidství, máme k dispozici mnohem lepší možnosti. Nemusíme používat technologie tak rozdělujícím, protispolečenským způsobem. Můžeme být individuálními konzumenty a profily, které z nás chtějí udělat naše zařízení a platformy, nebo si můžeme vzpomenout, že skutečně vyvinutý člověk nikdy nedělá věci sám.

Být člověkem není o individuálním přežití nebo úniku. Je to týmový sport. Ať už mají před sebou lidé jakoukoli budoucnost, jsou v tom spolu.